

Т.В. ДАВИДЮК, д.е.н., проф., м. Харків, НТУ «ХПІ»

Т.О. ЛУНОВСЬКА, студент, м. Харків, НТУ «ХПІ»

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ: АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Сьогодні в Україні рівень заробітної плати є дуже низьким, що провокує серйозні економічні та соціальні негаразди. В Україні заробітна плата «фактично перетворилась в один з варіантів соціальної допомоги, який мало залежить від результатів праці», постійно збільшується розрив між вартістю послуг праці та її оплатою [1].

Принципово важливим питанням для України є вихід на рівень європейського стандарту оцінки робочої сили. На сьогодні робоча сила в Україні недооцінена в порівнянні з середньою в ЄС і Євросоні вдвічі, а в порівнянні з Бельгією, Францією, Швецією – в 4 рази (рис. 1).

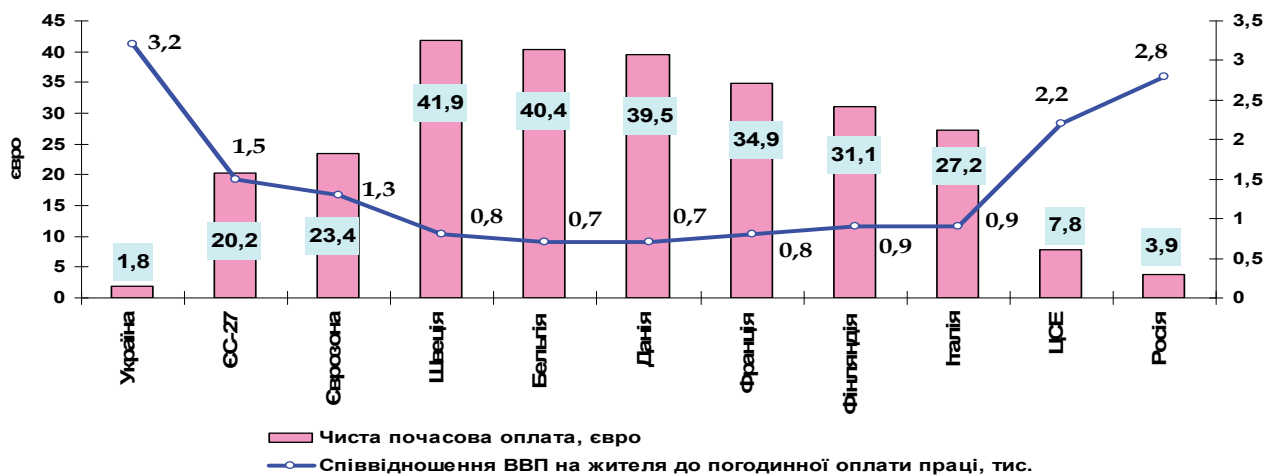

Рис. 1. Показники оцінки робочої сили (за даними Eurostat 2013 р.)

Залишається вкрай низьким сучасний рівень мінімальної заробітної плати. Мінімальна заробітна плати має розглядатись не тільки як основна державна соціальна гарантія, а як фактор економічної безпеки країни, оскільки

невиправдано низький розмір заробітної плати, включаючи мінімальну, призводить до зниження продуктивності праці та споживчого попиту, падіння тривалості життя, деградації інституту сім'ї, підвищення рівня захворюваності населення та скорочення його чисельності, погіршення криміногенної ситуації, а також змушує громадян «сісти на голку» державних соціальних допомог та субсидій [2].

Основною проблемою сучасного механізму розрахунків з персоналом підприємства є проблема заборгованості з оплати праці, про що свідчать дані Держкомстату України (рис. 2), разом з тим, на рівень доходів населення впливає і своєчасна виплата заробітної плати, тому, проблема заборгованості з виплати заробітної плати в Україні має хронічний характер упродовж усього періоду незалежності, а традиційні засоби адміністративного впливу на роботодавців-боржників не забезпечують їх ліквідацію.

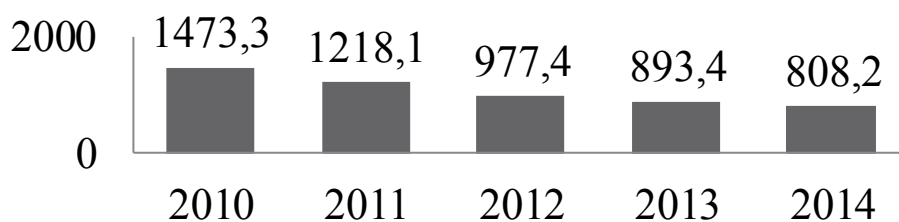

Рис. 2. Динаміка заборгованості з виплати заробітної плати у 2010-2014 роках (млн. грн.)

Протягом 2013 року обсяг заборгованості з виплати заробітної плати вдалося зменшити. За станом на 01 січня 2014 року борги економічно активних підприємств зменшились на 2,8% та склали 438,3 млн. грн., державних підприємств – на 30,6% (99,2 млн. грн.), а загальне зниження заборгованості склало 9,6% (808,2 млн. грн.). При цьому найбільший темп зменшення заборгованості з виплати заробітної плати спостерігався у 2014 року та становив 20,7% в цілому по Україні, 28,7% по економічно активним та 34,9% по державним підприємствам

Головна відмінність між розвинутими країнами та Україною полягає в

специфіці розрахунку мінімальної зарплати. Наприклад, якщо в США в основу розміру мінімальної зарплати закладаються дані офіційної статистики про вартість життя для сім'ї з 4 осіб (2 дорослих і 2 дітей), то в Україні – прожитковий мінімум розраховується на одну працездатну особу. В Україні мінімальна заробітна плата навіть не виконує функції простого відтворення робочої сили одного індивіда, тоді як у США та Європі мова йде про відтворення професійного здоров'я працюючого населення, регулярне оновлення професійних знань, розвиток трудового потенціалу в наступних поколіннях працівників, виконання сімейних обов'язків.

Щорічне підвищення мінімальної заробітної плати не встигає за загальною динамікою зарплати, а відсоткове відношення мінімальної зарплати до середньої (індекс Кейтця) в Україні не дотягує до рекомендованого МОП і Світовим банком у діапазоні 50–60% та має тенденцію до зниження (рис. 3).

Рис. 3. Динаміка середньомісячної та мінімальної заробітної плати та їх співвідношення

В Україні максимальне співвідношення між середньою та мінімальною заробітними платами у 43,5% було досягнуто в 2000 році. Враховуючи те, що мінімальна заробітна плата в нашій країні є об'єктом оподаткування доходів

фізичних осіб та утримання єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, реальне співвідношення є значно нижчим.

За експертними оцінками, на початок 2013 року співвідношення розмірів мінімальної заробітної плати та фактичного прожиткового мінімуму для працездатних осіб складало 96,4% (мінімальна заробітна плата 1147 грн., фактичний прожитковий мінімум 1190 грн.), а за станом на листопад 2013 року воно зменшилося до 92,4% (фактичний прожитковий мінімум 1242 грн.).

Нажаль, незважаючи на зростання номінальної заробітної плати загальний рівень доходів населення сьогодні у країні залишається вкрай низьким.

Список літератури: 1. Гацапук В.В. Напрямки удосконалення обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві: Як побудувати оплату праці, щоб вона стимулювала працівників працювати з максимальною віддачею. Видавництво: АЛЬФА-ПРЕС, 2007. - 162с. 2. Моссаковський В. Невирішені питання обліку оплати праці / В. Моссаковський, Т. Кононенко // Бухгалтерський облік і аудит: науковопрактичний журнал. 2013. № 2. С. 1921.